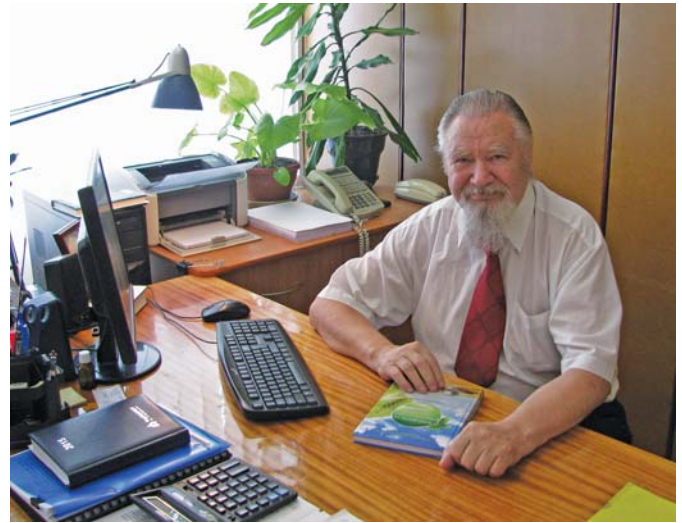

Кушнар'ову Артуру Сергійовичу – 80!

Кушнар'ов Артур Сергійович, доктор технічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України, заслужений працівник народної освіти України, почесний громадянин м. Мелітополя.

Він народився 2 листопада 1935 р. у м. Якутську. У 1952 р закінчив Усть-Травневу середню школу і вступив до Московського інституту механізації та електрифікації сільського господарства. У 1957 році закінчив інститут і був направлений в м. Якутськ інженером-механіком у трест "Меліоводбуд". Брав участь у будівництві меліоративних систем у Мегіно-Кангалаському районі республіки Якутія. У 1960 році вступив до аспірантури Московської сільськогосподарської академії ім. К. А. Тімірязєва. Одночасно працював у науковій експедиції ТСХА в Якутії. З 1963 року він почав працювати в Мелітополі, в МІМСГ (нині ТДАТУ), куди приїхав двадцятивосьмирічним фахівцем, за плечима якого були вже аспірантура, три роки роботи на будівництвах Якутії і кандидатська дисертація. Все життя його пов'язане з організацією наукових досліджень і підготовкою кадрів. У 1972 р. він і його учень – Бауков Анатолій стали першими лауреатами обласної премії імені Андросова, затвердженої обкомом комсомолу. Основними напрямками його наукових робіт є: обробіток ґрунту, захист ґрунтів від ерозії, енергозбереження в АПК. Розробки Кушнар'ова А. С. використовувалися промисловістю у створенні ґрунтозахисної ґрунтообробної техніки, яка працює і сьогодні на всій території колишнього СРСР. За ці роки він підготував 31 кандидата наук і 3-х докторів наук. Має авторитет у світі як видатний вчений з фундаментальних основ землеробської механіки і засновник ряду нових наукових напрямів в аграрній науці. Розвиток наукової школи Кушнар'ова А. С. призвів до того, що у 80-і роки Всесоюзні конференції з землеробської механіки з Москви перемістилися у м. Мелітополь. Представники практично всіх республік СРСР і великих наукових центрів неодноразово брали участь у роботі цих конференцій. На кафедрі, керованій професором Кушнар'овим. А С., зародилися нові наукові напрями. Ось деякі приклади: прибирання зернових методом очісу (Шабанов П. А.) – це абсолютно новий напрямок у збиранні зернових, який сьогодні прийнято західною наукою як нова безкомбайнова технологія, що забезпечує значне підвищення продуктивності праці і зниження травмування зерна – це дуже важливо для насінневого зерна; виготовлення регулярних волоконно-оптичних джгутів (волоконна оптика - Ваганов В. А.). Будучи проректором з наукової роботи (з 1974 по 1985 р.р.), Кушнар'ов А. С. організував підготовку наукових кадрів для інституту в найбільших наукових центрах СРСР (у Москві, Ленінграді, Мінську, Києві та інших містах). Серія робіт з ґрунтозахисного землеробства і безпосередня організація впровадження технології ґрунтозахисного землеробства в степовій зоні України дозволили забути жителям півдня України найбільшу екологічну катастрофу тих років - пилові (або "чорні") бурі. За ці роботи Кушнар'ов А. С. був

нагороджений орденом "Знак Пошани". Його розробки багаторазово представлялися на ВДНГ СРСР і України, відзначені срібними, бронзовими медалями та дипломами. Кушнар'ов А. С. визнаний науковою громадськістю світу. Так, наприклад, на організовану ним Міжнародну конференцію Міжнародної організації з захисту ґрунтів у 1993 році у м. Мелітополі з'їхалися представники понад 30 держав, в т.ч. США, Англії, Німеччини, Швеції, Голландії та інших країн-лідерів з охорони ґрунтів. Такої події не було у м. Мелітополі як до цього, так і після цього. У всякому разі, інтерес західних вчених до досягнень у галузі землеробської механіки вченими школи Кушнар'ова А. С. був дуже великий, бо з деяких питань вони випереджали Захід на багато років вперед. Визнання наукових досягнень Кушнар'ова А. С. у сфері охорони ґрунтів відзначено ювілейною медаллю Докучаєва В. В., заснованої Академією наук СРСР. Педагогічна діяльність професора Кушнар'ова А. С. відзначена знаком "Відмінник Вищої школи СРСР". Більше тридцяти років він керував кафедрою теоретичної механіки і теорії машин і механізмів. Багато зусиль він доклав до залучення студентів до науково-дослідної роботи. Його авторитет у сфері наукової роботи студентів підтверджується тим, що за наявності в СРСР 102 сільськогосподарських вузів, Кушнар'ов А. С. п'ять років очолював Всесоюзний конкурс на кращу студентську роботу в галузі механізації, електрифікації та автоматизації сільського господарства. Багато його учнів виростили від студентів до доцентів, докторів наук, професорів. Член-кореспондент УААН Кушнар'ов А. С. – автор понад 250 наукових статей, монографій, довідників, авторських свідоцтв. Як знаний фахівець у галузі землеробської механіки запрошується і спрямовується Міністерством сільського господарства СРСР у багато регіонів для організації науково-методичної допомоги. Усурійськ, Владивосток, Бухара, Ташкент, Новосибірськ, Алма-Ата, Кустанай, Тбілісі, Мінськ, Єреван, Рига – ось далеко не повний перелік міст, де йому доводилося виступати перед громадськістю. Виступ опонентом до кандидатських і докторських дисертацій, робота в експертній Раді ВАК СРСР і спів-

праця в рамках Міжнародного товариства сільськогосподарських інженерів дозволили йому встановити контакт з провідними вченими-аграрниками практично у всіх державах Європи та країн СНД. Щорічно він отримує 5-8 запрошень для виступів з доповідями на Міжнародних конференціях, однак відсутність матеріального забезпечення не завжди дозволяє скористатися ними. Сьогодні ці контакти як ніколи можуть послужити для інтеграції економіки на пострадянському просторі і розвитку економічних зв'язків з аграрних питань. З 1993 по 1996 рік Артур Сергійович працював директором Інституту механізації тваринництва Української Академії аграрних наук (ІМТ УААН, м. Запоріжжя). У ці роки основну увагу він приділяв продовольчому ринку України і місцю аграрного сектора АПК України у світовій економіці. Оглядові статті Кушнарєва А. С. в газеті "Вибір" та інших газетах, його пропозиції в УААН і Верховну Раду визначали напрямки виходу аграрного сектора країни з глухого кута, однак ці ідеї не були підтримані ні Міністерством сільського господарства, ні Верховною Радою України. Якби Ви прочитали його статтю "Куди течуть молочні ріки?", опубліковану у 1995 р. в газеті "Вибір", то переконалися б, що прогноз щодо розвитку аграрного сектора за обраної деструктивної політики уряду України повністю підтвердився. Кушнарєв А. С. обирався депутатом Запорізької обласної ради народних депутатів і висувався кандидатом у депутати Верховної ради України. Сьогодні Артур Сергійович працює в Українському науково-дослідному інституті прогнозування та випробування техніки і технологій для сільськогосподарського виробництва ім. Леоніда Погорілого (УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого). Традицією стало проведення Інтернет-конференцій, присвячених ювілейним датам. У 2005 році проведена ювілейна конференція – "Роль землеробської механіки в соціальному розвитку суспільства", у 2010 році – "Хліборобська механіка в XXI столітті". В останні роки ним ведуться дослідження з біосферних основ землеробства. На територіях сільськогосподарського призначення людина, впливаючи на екосистеми, відторгаючи частину речовини і акумульованої сонячної енергії в цикл забезпечення себе харчуванням, порушує кругообороти біогенних елементів і речовин. Основою всіх наукових дисциплін, які забезпечують аграрний сектор, має бути біосферне мислення і забезпечення причинно-наслідкових зв'язків усіх основних понять і категорій аграрних наук з поняттями і категоріями біосфери. Стан освоєної людиною природи можна оцінювати, виходячи з принципу екологічної еквівалентності. Принцип екологічної еквівалентності полягає в тому, що в антропогенно змінених екосистемах геохімічні кругообіги повинні бути еквівалентні циклам біогенних елементів природних екосистем і виконувати ті ж середовищотворні функції. На жаль, практичної і теоретичної трансформації принципу екологічної еквівалентності на сучасну діяльність аграріїв не простежується. Шляхи адаптації агротехнологій до виконання функцій живої речовини і механізмів стійкості біосфери впливають з аналізу їх проявлення в природних і штучних середовищах. Насамперед, необхідно перебудувати менталітет у таких напрямках:

- отримання двох-трьох врожаїв на рік (ці дослід-

ження повинні йти в напрямку перекриття часу посіву або посадки наступної культури і збирання врожаю поточної культури);

- насичення сидератних посівів біорізноманіттям як альтернатива внесення макро- і мікродобрив;
- організація мульчування поверхні поля;
- максимально можливе повернення біологічного врожаю в ґрунт;
- біологізація землеробства шляхом збагачення ґрунту системою мікроорганізмів;
- моніторинг видів рослин і проектування структури біорізноманіття для сидератних посівів;
- використання геоботанічних властивостей рослин як середовиществорювача;
- моніторинг кругообігу біогенних елементів у екологічній ніші.

Одним з магістральних напрямків підвищення ефективності землеробства є повернення до біорізноманіття взамін монокультур.

Бажаємо шановному ювіляру Кушнарєву Артуру Сергійовичу міцного здоров'я, творчих успіхів та натхнення в науковій діяльності!

*За дорученням колективу
УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого,
директор інституту, д-р техн. наук, професор,
член-кор. НААН України
Кравчук В. І.*

*Редакційна рада і колегія
журналу «Техніка і технології АПК»*